

ZPRÁVY – KRONIKA

Ruský jazyk a literatúra v priestore svetovej kultúry – 13. kongres MAPRJAL

13. kongres Medzinárodnej asociácie učiteľov ruského jazyka a literatúry (MAPRJAL) s názvom *Ruský jazyk a literatúra v priestore svetovej kultúry* (*Русский язык и литература в пространстве мировой культуры*) sa konal 13. – 20. septembra 2015, tentoraz v španielskej Granade, s podporou Granadskej univerzity, fondu Russkij mir a pod záštitou španielskej i andalúzskej vlády i predstaviteľov samotného mesta Granada a jej univerzity, ktorá v tomto roku oslavuje 50. výročie výučby ruského jazyka a literatúry.

Kongres bol reprezentatívnym podujatím, na ktorom so svojimi príspevkami vystúpilo takmer 1200 účastníkov zo 60 krajín sveta v štrnástich sekciách. Už len ich súhrn pôsobí impozantne a zároveň svedčí o tom, do akej miery prevládala jazykovedná problematika a o koľko menej bola pozornosť venovaná otázkam štúdia ruskej literatúry a kultúry:

1. Súčasný ruský jazyk: sociolingvistické aspekty výskumu
2. Ruská kultúra v období globalizácie
3. Systém a štruktúra súčasného ruského jazyka
4. Dynamika jazykových zmien: diachronické a synchronické aspekty výskumu
5. Jazyk. Vedomie. Kultúra
6. Súčasná ruská lexikografia: teória a prax
7. Ruský jazyk: komunikatívno-pragmatické aspekty výskumu
8. Ruský jazyk v medzikultúrnej komunikácii
9. Metodika výučby ruského jazyka ako cudzieho, materinského i nematerinského
10. Porovnávací výskum ruského a ďalších jazykov: lingvistický a metodický aspekt
11. Preklad ako prostriedok medzikultúrneho vzájomného porozumenia, predmet výskumu a výučby

12. Ruský jazyk v internetovom priestore
13. Ruská literatúra vo svetovom literárnom procese: minulosť a súčasnosť
14. Metodika výučby ruskej literatúry: teória a prax.

Kongres slávnostne otvorila profesorka L. A. Verbickaja, prezidentka MAPR-JAL, ktorá všetkých účastníkov privítala a oboznámila ich s aktuálnym rastom záujmu o výučbu ruského jazyka na základných, stredných i vysokých školách a univerzitách rôznych krajín sveta (okrem iného uviedla, že za posledné roky sa počet škôl s výučbou ruštiny v slovenskom školstve zvýšil dvakrát, v českom prostredí až trikrát).

Po slávnostnom zahájení kongres „naštartoval“ prácu v sekciách, ktoré boli aj pri ich vysokom počte natoľko obsadené, že bolo nutné časovo i obsahovo skracovať vystúpenia referujúcich iba na základné informácie s dôvetkom, že ich celé príspevky sú publikované v materiáloch kongresu. Časový limit viedol aj k obmedzeniu diskusií, ktoré sa často prenášali do kuloárov a prestávok.

Popri zasadaní sekcií prebiehalo aj osem okrúhlych stolov, na ktorých sa diskutovalo predovšetkým o metodicky zameraných témach s cieľom výmeny skúseností z praktickej výučby (predovšetkým) ruského jazyka a literatúry, a to vrátane problematiky prípravy nových učebníc, foriem výučby i dopadov nových technológií, umožňujúcich (pri správnom a efektívnom využití) skvalitniť a individualizovať kontakt edukanta – študenta či žiaka – s ruským jazykom i ruskou kultúrou.

V rade (predovšetkým metodicky orientovaných) príspevkov bolo evidentné ich pragmatické zameranie – jazyk a jeho výučba sa menia na tovar, žiak/študent na klienta a z vyučovacieho procesu sa postupne vytráca výchovná/formatívna zložka (niekedy až do takej miery, že žiak/študent dostáva právo definovať obsah svojho vzdelávania) spolu s teoretickou zložkou natoľko, že v budúcnosti môžeme predpokladať výraznejšie oddelovanie vzdelávania rusistov od vzdelávania tých, ktorí budú ruský jazyk používať skôr ako pracovný prostriedok bez toho, aby mali prístup k teoretickým disciplinám, keďže tie pre čisto pragmatické využívanie jazyka v pracovnom procese nepredstavujú výraznejšiu hodnotu. Zdá sa, že práve takýto prístup môže mať vplyv aj na to, do akej miery a ako konkrétne budú do výučby prenikať nové technológie a ako sa bude meniť rola učiteľa.

Program kongresu sprevádzali okrem iného koncerty, výstavy a exkurzie, predaj odborných kníh a učebníc z produkcie predovšetkým ruských vydavateľstiev, a, samozrejme, mnoho osobných stretnutí, nadväzovanie nových kontaktov a upevňovanie kontaktov z minulosti, výmena skúseností ako aj návrhy na budúcu spoluprácu. Práve to bolo hlavným prínosom pre slovenských a českých účastníkov, ktorí sa rozhodne nestratili a dôstojne reprezentovali slovenskú a českú rusistiku, aj keď obe nepatrili k najviac zastúpeným.

Veľmi dôležitým a tiež praktickým výstupom kongresu je 15-zväzkový zborník, s ohľadom na svoj úctyhodný objem (celkovo na šesťtisíc strán, a to aj napriek organizátormi obmedzenému rozsahu publikovaných príspevkov) vydaný na CD.

*Josef Dohnal
Andrea Grominová*

Prof. PhDr. Michal Roman, CSc. jubiluje (* 1. 11. 1930)

*Krašče pomerty stojačy,
Niž žyty na kolinach...*
(B. Olijnyk)

Prof. PhDr. Michal Roman, CSc., všestranne činný a tvorivý, sa počas takmer sedem desaťročí realizoval vo viacerých smeroch – organizátor literárneho života, učiteľ, funkcionár na vysokej škole, ale najmä na poli literatúry ako literárny kritik, historik a vedec. Celý svoj profesionálny život sa zaoberá ukrajinskou literatúrou Slovenska a jej vzťahmi so slovanskými literatúrami, predovšetkým slovenskou a českou. Podobne celý život sa venuje aj slovensko-ruským literárnym vzťahom v 20. storočí.

Pochádza z roľníckej rodiny, maturoval na Ruskej učiteľskej akadémii v Prešove (1950), pracoval ako učiteľ, neskôr na Povereníctve školstva vied a umení (1951–1952).

Vysokú školu začal navštevovať v Prešove na pobočke Pedagogickej fakulty SU, odtiaľ odišiel študovať do Kyjeva ukrajinskú filológiu (1953–1958), kde aj absolvoval vedeckú aspirantúru (1964). Diplom noštrifikoval na FF KU v Prahe (1967). V roku 1980 bol vymenovaný za profesora teórie a dejín ukrajinskej literatúry. Stal sa prvým vysokoškolským profesorom ukrajinskej literatúry vo vtedajšom Československu (1980). Viac ako 30 rokov pracoval na katedre ukrajinského jazyka a literatúry FF UPJŠ v Prešove (1958–1991) a 7 rokov na Filologickej fakulte UMB v Banskej Bystrici (1997–2005).

Už počas vysokoškolských štúdií sa venoval recenzentskej, literárno-kritickej činnosti a prekladaniu umeleckých a odborných textov z ruštiny, ukrajinčiny do slovenčiny a naopak. K dnešnému dňu je autorom 24 monografií a knižných publikácií, viac ako 400 vedeckých odborných štúdií a veľkého počtu recenzií, 12 knižných prekladov umeleckej literatúry a vedeckých prác.